

”Vigtige domme fra EU-Domstolen siden sidst (30.10.2018)”

Indlæg på Dansk Forening for Europarets møde tirsdag den 29. oktober 2019 v/kontorchef Jakob Nymann-Lindgren, Udenrigsministeriet og kommitteret Nina Holst-Christensen, Justitsministeriet.

Grundlæggende rettigheder og ligebehandling

Dom af 22. januar 2019, sag C-193/17, Cresco Investigation GmbH (*EU-Domstolen fastslog bl.a., at artikel 21 i EU's Charter om grundlæggende rettigheder skal fortolkes således, at så længe den pågældende medlemsstat ikke med henblik på at genindføre ligebehandling har ændret sin lovgivning om kun at tildele de arbejdstagere, der er medlemmer af visse kristne kirker, ret til en helligdag langfredag, er en privat arbejdsgiver, som er underlagt denne lovgivning, forpligtet til ligeledes at tildele sine øvrige arbejdstagere ret til en helligdag langfredag, for så vidt som sidstnævnte forinden har anmodet denne arbejdsgiver om ikke at skulle arbejde denne dag, og følgelig at indrømme disse arbejdstagere ret til en godtgørelse, som supplerer den løn, der oppebæres for det arbejde, der udføres på denne dag, når den nævnte arbejdsgiver har afvist at imødekomme en sådan anmodning*)

Dom af 14. maj 2019, sag C-55/18, Federación de Servicios de Comisiones Obreras (*Artikel 3, 5 og 6 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/88/EF af 4. november 2003 om visse aspekter i forbindelse med tilrettelæggelse af arbejdstiden, sammenholdt med såvel artikel 31, stk. 2, i EU's Charter om grundlæggende rettigheder som artikel 4, stk. 1, artikel 11, stk. 3, og artikel 16, stk. 3, i Rådets direktiv 89/391/EØF af 12. juni 1989 om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed under arbejdet, skal fortolkes således, at de er til hinder for en medlemsstats lovgivning, der ifølge den fortolkning, der er anlagt heraf i national retspraksis, ikke pålægger arbejdsgiverne en forpligtelse til at oprette et system til måling af længden af hver enkelt arbejdstagers arbejdstid*)

Dom af 18. juni 2019, sag C-591/17, Østrig mod Tyskland (*Tyskland har tilsidesat sine forpligtelser i medfør af artikel 18 TEUF, 34 TEUF, 56 TEUF og 92 TEUF, idet den ved indførelsen af infrastrukturafgiften for personbiler samtidig har fastsat en fritagelse for motorkøretøjsafgift, der mindst svarer til størrelsen af den betalte infrastrukturafgift, til fordel for ejere af køretøjer, der er indregistreret i Tyskland*)

Generelle spørgsmål

Dom af 24. juni 2019, sag C-619/18, Kommissionen mod Polen (*Polen havde tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU, idet den dels havde anvendt den foranstaltning, der bestod i en nedsættelse af pensionsalderen for dommere ved Sąd Najwyższy (øverste domstol, Polen) på dommere udnævnt til denne domstol før den 3. april 2018, dels havde givet Polens præsident skønsmæssig beføjelse til at forlænge den aktive embedsperiode for dommere ved denne retsinstant ud over den nyligt fastsatte pensionsalder*). Skal ses sammen med verserende præjudicielle sag C-522/18, Spolecznych.

Dom af 10. december 2018, sag C-621/18, Andy Wightman m.f. (*Artikel 50 TEU skal fortolkes således, at når en medlemsstat i overensstemmelse med denne artikel har meddelt Det Europæiske Råd, at den har besluttet at udtræde af EU, tillader den nævnte artikel denne medlemsstat, så længe en udtrædelsesaftale indgået mellem den nævnte medlemsstat og EU ikke er trådt i kraft, eller, hvis*

en sådan aftale ikke foreligger, så længe fristen på to år i henhold til samme artikels stk. 3 eller en eventuel forlænget frist som omhandlet i samme stykke ikke er udløbet, ensidigt at tilbagekalde denne meddelelse entydigt og ubetinget ved en skriftlig meddelelse til Det Europæiske Råd, efter at den pågældende medlemsstat har truffet beslutning om tilbagekaldelse i overensstemmelse med sine forfatningsmæssige bestemmelser. En sådan tilbagekaldelse har til formål at bekræfte denne medlemsstats medlemskab af EU på uændrede vilkår for så vidt angår dens status som medlemsstat, og denne tilbagekaldelse bringer udtrædelsesproceduren til ophør)

Unionsborgerskabet og opholdsret

Dom af 12. marts 2019, sag C-221/17, M.G. Tjebbes m.fl. (Artikel 20 TEUF, sammenholdt med artikel 7 og 24 i EU's Charter om grundlæggende rettigheder, skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en medlemsstats lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, hvorefter statsborgerskab i denne medlemsstat på visse betingelser fortabes ex lege, hvilket hvad angår personer, der ikke også har statsborgerskab i en anden medlemsstat, medfører, at deres status som unionsborger og de dertil knyttede rettigheder fortabes, for så vidt som de kompetente nationale myndigheder, herunder i givet fald de nationale retter, i tilknytning hertil kan prøve følgerne af denne fortabelse af statsborgerskab og eventuelt lade de pågældende personer generhverve statsborgerskabet ex tunc i forbindelse med deres respektive ansøgning om et rejsedokument eller ethvert andet dokument, der bekræfter deres statsborgerskab. I forbindelse med denne prøvelse skal disse myndigheder og retsinstanser undersøge, om fortabelsen af statsborgerskab i den pågældende medlemsstat, når dette medfører fortabelse af status som unionsborger, overholder proportionalitetsprincippet for så vidt angår virkningerne heraf for hver enkelt berørte persons situation og i givet fald for situationen for vedkommendes familiemedlemmer i forhold til EU-retten)

Dom af 11. april 2019, sag C-483/17, Neculai Tarola (Artikel 7, stk. 1, litra a, og artikel 7, stk. 3, litra c, i opholdsdirektivet skal fortolkes således, at en statsborger i en medlemsstat, der har udøvet sin ret til fri bevægelighed, og som i en anden medlemsstat har opnået status som arbejdstager som omhandlet i dette direktivs artikel 7, stk. 1, litra a, på grund af den beskæftigelse, som den pågældende har haft i nævnte medlemsstat i en periode på to uger på et andet grundlag end en tidsbegrænset ansættelseskontrakt, inden den pågældende uforskyldt blev arbejdsløs, bevarer sin status som arbejdstager i en yderligere periode på mindst seks måneder i disse bestemmelsers forstand, forudsat at den pågældende har tilmeldt sig arbejdsformidlingen som arbejdssøgende. Det påhviler den forelæggende ret at fastlægge, om nævnte statsborger i henhold til ligebehandlingsprincippet, der er sikret i artikel 24, stk. 1, i direktiv 2004/38, følgerig har ret til at modtage sociale ydelser eller i givet fald sociale sikringsydelse, som om den pågældende var statsborger i værtsmedlemsstaten)

Dom af 10. september 2019, sag C-94/18, Nalini Chenchooliah (Artikel 15 i opholdsdirektivet, direktiv 2004/38/EF, skal fortolkes således, at den finder anvendelse på en afgørelse om udsendelse af en tredjelandstatsborger, som er begrundet i, at denne ikke længere har ret til ophold i henhold til dette direktiv i en situation som den i hovedsagen omhandlede, hvor denne tredjelandstatsborger har giftet sig med en unionsborger på et tidspunkt, hvor denne gjorde brug af sin ret til fri bevægelighed ved at rejse til og tage ophold i værtsmedlemsstaten sammen med tredjelandstatsborgeren, idet unionsborgeren herefter er vendt tilbage til den medlemsstat, hvor vedkommende er statsborger. Det følger heraf, at de relevante garantier i artikel 30 og 31 i direktiv

2004/38 skal anvendes i forbindelse med vedtagelsen af en sådan udsendelsesafgørelse, som under ingen omstændigheder må ledsages af et indrejseforbud)

Dom af 2. oktober 2019, sag C-93/18, Bajratari (*Kan midler, som en unionsborger skal råde over, være "tilstrækkelige" i opholdsdirektivets artikel 7, stk. 1, litra b's forstand, hvis de hidrører fra indkomst ved ulovlig beskæftigelse udøvet af deres tredjelandsfar?*)

Arbejdskraftens fri bevægelighed

Dom af 10. juli 2019, sag C-410/18, Nicolas Aubriet (*Artikel 45 TEUF og artikel 7, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 492/2011 af 5. april 2011 om arbejdskraftens fri bevægelighed inden for Unionen skal fortolkes således, at de er til hinder for en medlemsstats lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, hvorefter tildelingen af økonomisk støtte til videregående uddannelse til ikke-bosiddende studerende gøres betinget af, at en af den studerendes forældre på tidspunktet for ansøgningen om økonomisk støtte har haft lønnet beskæftigelse eller har udøvet selvstændig erhvervsvirksomhed i denne medlemsstat i en periode på mindst fem år inden for en referenceperiode på syv år beregnet med tilbagevirkende kraft fra tidspunktet for nævnte ansøgning om økonomisk støtte, for så vidt som den ikke gør det muligt at give en tilstrækkelig bred forståelse af, om der foreligger en eventuel tilstrækkelig tilknytning til arbejdsmarkedet i denne medlemsstat*)

Dom af 11. juli 2019, sag C-716/17, A (*Artikel 45 TEUF skal fortolkes således, at den er til hinder for en værnetingsregel, som er fastsat i en medlemsstats lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der undergiver bevilling af gældssanering et krav om, at skyldneren har bopæl eller opholdssted i denne medlemsstat. Videre skal artikel 45 TEUF fortolkes således, at den kræver, at den nationale ret undlader at anvende bopælskravet, som er fastsat i en værnetingsregel som den i hovedsagen omhandlede, uafhængigt af, om gældssaneringssagen, som ligeledes er reguleret i denne lovgivning, eventuelt medfører, at privates fordringer i medfør af nævnte lovgivning vil blive påvirket*)

Etableringsretten og den fri udveksling af tjenesteydelser

Domme af 26. februar 2019 i de forenede sager C-115/16, C-118/16, C-119/16 og C-299/16, N Luxembourg 1, m.fl. mod Skatteministeriet samt C-116/16, T Danmark og C-117/16 Y Danmark ApS, begge mod Skatteministeriet (*EU-Domstolen fastslog bl.a., at artikel 1, stk. 1, i Rådets direktiv 2003/49/EF af 3. juni 2003 om en fælles ordning for beskatning af renter og royalties, der betales mellem associerede selskaber i forskellige medlemsstater, sammenholdt med dette direktivs artikel 1, stk. 4, skal fortolkes således, at den fritagelse for enhver form for skat af rentebetalinger, der er fastsat heri, alene er forbeholdt sådanne renters retmæssige ejere, dvs. de enheder, som økonomisk set reelt modtager disse renter, og som derfor råder over beføjelsen til frit at fastlægge anvendelsen heraf. Det generelle EU-retlige princip, hvorefter borgerne ikke må kunne påberåbe sig EU-retlige bestemmelser med henblik på at muliggøre svig eller misbrug, skal fortolkes således, at de nationale myndigheder og domstole i tilfælde af svig eller misbrug skal nægte en skattepligtig person indrømmelsen af den fritagelse for enhver form for skat af rentebetalinger, der er fastsat i artikel 1, stk. 1, i direktiv 2003/49, selv om der ikke findes nationale eller overenskomstmæssige bestemmelser, der foreskriver en sådan nægtelse*)

Kapital og betalinger

Dom af 21. maj 2019, sag C-235/17, Kommissionen mod Ungarn (*Ungarn har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 63 TEUF, sammenholdt med artikel 17 i Den Europæiske Unions Charter om grundlæggende rettigheder, ved at vedtage § 108, stk. 1, i mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (lov nr. CCXII af 2013 om forskellige bestemmelser og overgangsforanstaltninger vedrørende lov nr. CXXII af 2013 om salg af landbrugs- og skovbrugsarealer)* og således *ex lege* ophæve tidligere stiftede brugsrettigheder over landbrugs- og skovbrugsarealer i Ungarn, som direkte eller indirekte ejes af statsborgere fra andre medlemsstater)

Et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed

Dom af 27. maj 2019, de forenede sager C-508/18 og C-82/19PPU, OG og PI (*Begrebet »den udstedende judicielle myndighed« som omhandlet i artikel 6, stk. 1, i Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne, som ændret ved rammeafgørelse 2009/299/RIA af 26. februar 2009, skal fortolkes således, at det ikke omfatter en medlemsstats anklagemyndigheder, der risikerer direkte eller indirekte at blive underlagt individuel styring eller instruktion fra den udøvende magt, såsom en justitsminister, i forbindelse med vedtagelsen af en afgørelse om udstedelse af en europæisk arrestordre*)

Dom af 29. juli 2019, sag C-680/17, Sumanan Vethanayagam (*Artikel 8, stk. 4, litra d, og artikel 32, stk. 3, i forordning nr. 810/2009, som ændret ved forordning nr. 610/2013, skal fortolkes således, at når der foreligger en bilateral repræsentationsordning, hvorefter den repræsenterende medlemsstats konsulære myndigheder har beføjelse til at træffe afgørelse om afslag på visum, tilkommer det denne medlemsstats kompetente myndigheder at påkende de klagesager, som føres til prøvelse af en afgørelse om afslag på visum. En kombineret fortolkning af artikel 8, stk. 4, litra d, og artikel 32, stk. 3, i forordning nr. 810/2009, som ændret ved forordning nr. 610/2013, hvorefter klagesagen til prøvelse af en afgørelse om afslag på visum skal føres mod den repræsenterende stat, er forenelig med den grundlæggende ret til en effektiv domstolsbeskyttelse*)

Associeringsaftalekomplekset

Dom af 10. juli 2019, sag C-89/18, A (*Stand still-bestemmelsen i artikel 13 i afgørelse nr. 1/80 af 19. september 1980 om udvikling af associeringen, vedtaget af Associeringsrådet, der blev oprettet ved aftalen om oprettelse af en associering mellem Det europæiske økonomiske Fællesskab og Tyrkiet, som blev undertegnet den 12. september 1963 i Ankara dels af Republikken Tyrkiet, dels af EØF's medlemsstater og Fællesskabet, skal fortolkes således, at en national foranstaltning, hvorefter det er en betingelse for familiesammenføring mellem en tyrkisk arbejdstager, som opholder sig lovligt i den pågældende medlemsstat, og dennes ægtefælle, at ægtefællernes tilknytning til denne medlemsstat er større end deres tilknytning til et tredjeland, udgør en »ny[...] begrænsning[...]« i denne bestemmelses forstand. En sådan begrænsning er ikke begrundet*)

Andet

Dom af 26. februar 2019, sag C-497/17, Oeuvre d'assistance aux bêtes d'abattoirs (*Rådets forordning 834/2007/EF af 28. juni 2007 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter, navnlig forordningens artikel 3 og artikel 14, stk. 1, litra b, nr. viii, sammenholdt med artikel 13 TEUF, skal fortolkes således, at den ikke tillader anvendelse af EU-logoet for økologisk produktion på produkter*

fremstillet af dyr, som uden forudgående bedøvelse har været genstand for en rituel slagting, der er foretaget under overholdelse af de betingelser, der er fastsat i Rådets forordning 1099/2009/EF af 24. september 2009 om beskyttelse af dyr på aflivningstidspunktet, navnlig forordningens artikel 4, stk. 4)

Dom af 4. september 2019, sag C-71/18, KPC Herning (Artikel 12, stk. 1, litra a og b, og artikel 12, stk. 2 og 3, samt artikel 135, stk. 1, litra j og k, i Rådets direktiv 2006/112/EF af 28. november 2006 om det fælles merværdiafgiftssystem (momssystemdirektivet) skal fortolkes således, at en transaktion i form af levering af en grund, hvorpå der på leveringstidspunktet er opført en bygning, ikke kan kvalificeres som levering af en »byggegrund«, når denne transaktion er økonomisk uafhængig af de øvrige ydelser og ikke sammen med disse udgør én enkelt transaktion, selv om det er parternes hensigt, at bygningen skal rives helt eller delvist ned for at gøre plads til en ny bygning)